

СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА FACEBOOK ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ НАУКОВОЇ СПІЛЬНОТИ

Прогрес соціуму обумовлений, перш за все, можливістю ділитися накопиченою інформацією та вдосконаленням каналів її розповсюдження. Розвиток інформаційних технологій і мережі Інтернет дозволяє здійснювати нову ефективну опосередковану двосторонню комунікацію, що обумовило створення масових соціальних мереж та інших комунікаційних продуктів в Інтернет-просторі. Унікальність даного комунікаційного середовища полягає в здатності саморозвиватися і відкривати нові можливості спілкування, наскрізно пронизуючи усі галузі людської діяльності.

Традиційно розрізняють *два типи контактів*: а) *прямий* (безпосереднє усне і письмове спілкування як процес передачі інформації «людина – людина» і емоційного впливу адресанта на адресата з використанням вербальних і невербальних засобів: будь-який діалог, монолог, публічний виступ); б) *непрямий* (опосередкований, дистанційний – донесення інформації до адресата за допомогою технічних засобів усіх видів каналів друкованих та електронних ЗМІ: преса, радіо, телебачення та Інтернет). Виникнення Інтернету як якісно нового каналу зв'язку і нового комплексного типу людських контактів виявляє соціальну необхідність в спілкуванні й надає можливість значно збільшити аудиторію комунікантів з будь-якої країни світу, що призводить до виникнення глобального суспільства користувачів. З розвитком Інтернету також створюються соціальні мережі за напрямками професійної діяльності, що виступають як інструмент комунікації, який об'єднує прямий і непрямий типи контактів комунікантів.

Сьогодні соціальна мережа Facebook дозволяє будь-якому користувачеві Інтернет створити профіль з відомостями про себе, організувати й вступити в групи за інтересами та ін. Успіх соціальної мережі забезпечується тим, що обмін власними думками, як реакція на подію або коментар ситуації, здійснюється в режимі реального часу. Таким чином, термін *«соціальна мережа»* можна розглядати як соціальну і технологічну структуру інтерактивних одиничних і групових комунікантів на Інтернет-платформі, вебсайті або сервісі в режимі он-лайн.

Мета роботи – дослідити та проаналізувати особливості використання соціальної мережі Facebook як засобу комунікації наукової спільноти.

Facebook – широко розвинена платформа, з різноманітним функціоналом, за допомогою якого користувачі можуть активно спілкуватися і взаємодіяти один з одним в будь-який час доби, в будь-якому місці, місті та країні світу. У Facebook багатогранний функціонал комунікації між людьми: користувачі діляться знаннями й досвідом, обмінюються новинами, фотографіями та відео в особистих і професійних сферах [1]. Спілкування в соціальній мережі «Facebook» являє собою опосередковану віртуальну комунікацію [2], до основних особливостей якої відносяться: 1) глобальність (міжнародність мережі й доступ до неї масового користувача), 2) анонімність користувачів, 3) інтерактивність, 4) гіпертекстуальність, 5) креативність, 6) мозаїчність, 7) континуальність, 8) дискретність, 9) системність, 10) технічність, 11) легкість поводження з мережевими даними, 12) добровільність і бажаність контактів, 13) стислість і жаргонні вирази думок, 14) відсутність сенсорного сприйняття комуніканта, 15) ускладненість емоційного компонента спілкування, 16) максимальне прагнення до емоційного наповнення тексту, 17) жанри (інтернет-повідомлення, інтернет-газета і журнал, форум, новинна стрічка мережі, пост, репост, інтернет-коментар та ін.).

Мережа Facebook надає можливість створювати акаунти як окремим користувачам, так і організаціям різного профілю, в тому числі науковим установам та вишам. Незважаючи на те, що цільовою аудиторією Facebook є переважно студенти й молодь, наукові та науково-педагогічні працівники теж активно використовують мережу. Про це свідчать різноманітні групи наукового і педагогічного спрямування, наприклад: «ІКТ-навчання педагогів України», «Хмарні сервіси в освіті», «Опитування по ІКТ» та ін. Також є профілі, що присвячені науковим інтересам: «Аспіранти UA», «Рада молодих вчених», «Освіта і наука», «Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України» тощо.

Розглянемо специфіку використання підрозділом наукової установи – відділом відкритих освітньо-наукових інформаційних систем Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України мережі Facebook як засобу власного іміджетворення. Сьогодні сторінка відділу (https://www.facebook.com/viddil_vidkrutih_oshvno-naukovih_informatsiynih_sistem_1481435378764990) в мережі Facebook, що була створена науковцями наприкінці 2015 р., активно використовується й підтримується співробітниками шостий рік поспіль як допоміжний засіб для підтримки наукових досліджень. В особистих повідомленнях працівник має можливість здійснювати комунікацію з колегами, робити анонси заходів і опитування, ділитися

власними досягненнями, обговорювати важливі питання та теми. Також на головній сторінці відділу в мережі Facebook можна ділитись важливими новинами у сфері науки та освіти, розміщувати оголошення та запрошувати на масові заходи, що проводить наукова установа, висвітлювати власну участь у різноманітних наукових заходах, розміщувати фото та відеоматеріали, а також долучати користувачів до груп за відповідною тематикою.

Під час карантину соціальна мережа Facebook набула ще більшої популярності та затребуваності, де на сторінці відділу постійно розміщуються актуальні новини, оголошення тощо. Кількість постійних читачів сторінки відділу – 176 чол. Під час карантину в березні-квітні 2020 р. до цієї сторінки приєдналося ще 12 чол.

Статистичні дані профілю відділу у Facebook можна дізнатися за **показниками**:

- *кількість публікацій* (дописів): кожного року – не менше 400-500; за 4 міс. (січень-квітень) 2020 р. – 132. Найчастіше сторінку переглядали жінки (78%) віком 35-54 років та чоловіки (22%) віком 45-64 років;

- *охоплення аудиторії* (користувачі) – кожного року – більше ніж 10 тис.; за 4 міс. (січень-квітень) 2020 р. – 2765.

- *натискання на дописи*, реакції, коментарі та поширення кожного року – більше ніж 2 тис.; за 4 міс. (січень-квітень) 2020 р. – 896.

Дописами співробітників відділу цікавляться читачі з таких країн: Україна, Нідерланди, Німеччина, Іран, Кувейт, Канада, Польща та ін.

Співробітниками відділу за допомогою аналітичної системи Google Analytics проведено аналіз використання веб-ресурсів Інституту, з якого видно, що найбільша кількість переходів користувачів за посиланнями на ці сайти відбувається з Facebook.

Висновки. Користувач має змогу використовувати мережу Facebook для налагодження комунікації, для самовираження, саморозвитку, отримання нових відомостей, набуття знань, підвищення компетентності тощо. Наукові та науково-педагогічні працівники можуть використовувати Facebook: як особисту сторінку для комунікації між колегами та аспірантами, докторантами чи студентами; для розроблення та просування іміджу наукової установи; як групу для обговорення наукових досліджень та важливих педагогічних аспектів тощо.

Використання електронних соціальних мереж для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників має такі переваги: 1) індивідуальна або групова комунікація; 2) наявність мобільного додатку мережі, що надає доступ у будь-який час і з будь-якого пристрою; 3) можливість

отримання зворотного зв'язку; 4) можливість проведення науково-педагогічної роботи у створених групах; 5) можливість проведення опитувань, дискусій, фокус-груп; 6) відкритий доступ до віртуальної бібліотеки аудіо і відеоматеріалів, які можна використовувати в структурі уроку; 7) популяризація наукової установи або закладу; 8) обмін досвідом тощо.

У подальших дослідженнях варто розглянути питання готовності наукових та науково-педагогічних працівників до використання електронних соціальних мереж у науково-педагогічній роботі.

Список використаних джерел

1. Яськова Н. В. Використання електронної соціальної мережі Facebook для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. Наукова молодь-2019: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 04 жовт. 2019 р. Київ: ІТЗН НАПН України, 2019. С. 55-58. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719095> (дата звернення: 20.05.2020).

2. Холодковская Е. В. Особенности синтаксиса англоязычного интернет-комментария социальной сети Facebook. *Вестник Волгоградского государственного университета*. Сер. 2. Языкознание. 2014. № 1 (20). С. 79-83.